

MESTEREK KÉPZÉSE

MESTEREK KÉPZÉSE

A Magyar Képzőművészeti Egyetem és a
Hauszmann Alapítvány oktatási szimpóziuma

2024. április 2.

ABSZTRAKT KÖTET
2024

Magyar Képzőművészeti Egyetem
Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium
Hauszmann Alapítvány
2024. április 2.

Szerkesztette:
Nagy Barbara

Budapest, 2024



HAUSZMANN
ALAPÍTVÁNY



TARTALOM

Köszöntő	7
Részletes program	9
A Budavári Királyi Palota komplex rekonstrukciójának módszertana	11
Különleges építészeti igények felsőfokú művészeti oktatási intézményekben	13
A Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium 2023-ban indított szépmíves osztálya	15
A rajztanítás jellegzetességei régen és ma – a szépmíves képzés rajzoktatásának és stílustanának friss tapasztalatai a fém szépmíves képzésben	16
Az első néhány hónap tapasztalatai a szobrász szépmíves képzésben	17
A festő szépmíves képzés gyakorlati óráinak tapasztalatai az első tanév végén	18
Az üveg szépmíves képzés tapasztalatai az első év végén	19
Kerekasztal beszélgetés	21
Workshopok	23

KÖSZÖNTŐ

*„Maradjunk hűek a tradícióhoz, tanuljunk a régien,
keressük az újat, tartsuk ébren érzéseinket a
maradandó becszel bíró hazai emlékeink
irányában, ezekből fejlesszük tovább építészetünket,
de fogadjuk nyílt szemmel az újból azt, ami jó...”*

(Hauszmann Alajos)

Kedves Vendégeink!

Tisztelettel köszöntöm Önöket a Magyar Képzőművészeti Egyetem és a Hauszmann Alapítvány közösen szervezett oktatási szimpóziumán!

Hauszmann Alajos életművének és kulturális hagyatékának gondozása és bemutatása mellett alapítványunk kiemelt feladatai között szerepel a hagyományos szépművészet mesterségek komplex oktatási, kutatási és dokumentációs tudásközpontjának létrehozása is.

Komoly feladat, amely nagyfokú tervezést és nem utolsósorban kiváló együttműködő partnereket kíván.

Megtisztelő, hogy az elmúlt években a Magyar Képzőművészeti Egyetem és az intézmény gyakorlóiskolájaként is működő Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium (Kisképző) elhivatott szakembereivel dolgozhattunk együtt a hagyományos szépművészet mesterségek oktatását megújító közös programunkon.

Együttes munkánk, közös erőfeszítéseink eredményeként 2023 szeptemberében a budapesti Kisképzőben indítottuk újra a szobrász-, az üveg-, a festő- és a fém szépművészet szakmák államilag is elismert oktatását, ahol a négy szakirányon 34 tehetséges tanulónk kezdhetette meg kétéves, ingyenes tanulmányait a Hauszmann Alapítvány támogatásával.

Mai oktatási szimpóziumunkon előadóink, akik tanárként maguk is aktív résztvevői a képzéseknek, a lassan magunk mögött hagyott két félév tapasztalatairól számolnak be az érdeklődőknek, és megosztják gondolataikat arról is, hogy a tananyagot milyen irányokban érdemes tovább fejleszteni.

A mai napot igyekeztünk minél interaktívabbá tenni, és az előadások mellett látható, sőt kipróbálható formában is megjeleníteni mindazt, amit diákjainkkal és oktatóinkkal közösen elértünk és azt, amivel a műhelyeinkben foglalkozunk.

Szívből ajánlom figyelmükbe délutáni workshopunkat, ahol a vállalkozó kedvűek maguk is megismerkedhetnek a képzéseinken használt technikák, alapanyagok és eszközök világával.

A Hauszmann Alapítvány nevében itt is szeretném megköszönni előadóink munkáját, amivel hozzájárulnak a mai nap sikeréhez, köszönöm diákjaink erőfeszítéseit, akik a képzés után méltó utódai lehetnek az egykori mestereknek, és köszönöm Önöknek, hogy ma itt vannak velünk, és figyelemmel kísérik tevékenységüket.

Oktatási szimpóziumunkhoz kellemes időtöltést, hasznos beszélgetéseket és jó szórakozást kívánok mindannyiuknak!

Bojta Amina
a Hauszmann Alapítvány főigazgatója

RÉSZLETES PROGRAM

Regisztráció: 8:30

9:00–9:10 Köszöntőt mond dr. Dóczi Gergely,
a Magyar Képzőművészeti Egyetem kancellárja

9:10–9:20 Köszöntőt mond Bojta Amina,
a Hauszmann Alapítvány főigazgatója

9:20–9:40 Gutowski Robert:
A Budavári Királyi Palota komplex
rekonstrukciójának módszertana

9:40–10:00 Erhardt Gábor:
Különleges igények felsőfokú művészeti
intézményekben

10:00–10:20 Szücs Tibor:
A Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és
Kollégium 2023-ban indított szépművészeti osztálya

Kávészünet 10:30–11:00

11:00–11:20 Szenteleki Gábor:
A rajztanítás jellegzetességei régen és ma –
a szépművészeti képzés rajzoktatásának és stílusának
friss tapasztalatai a fém szépművészeti képzésben

11:20–11:40 Somogyi Tamás:
Az első néhány hónap tapasztalatai
a szobrász szépművészeti képzésben

11:40–12:00 Kóródi Katalin Szabina:
A festő szépművészeti képzés gyakorlati óráinak
tapasztalatai az első tanév végén

12:00–12:20 Borkovics-Válint Ingrid:
Az üveg szépművészeti képzés tapasztalatai az
első tanév végén

- 12:30–13:30 **Ebédszünet**
- 13:30–14:00 **Kerekasztal beszélgetés**
Résztevők: Erhardt Gábor, Gutowski Robert,
Somogyi Tamás
- 14:00–15:30 **Workshop**
Szenteleki Gábor:
A fémmíves tervezőasztal eszközei.
Anyag, eszköz, módszer a gyakorlatból
Kóródi Katalin:
Sorminta tervezés és a sablonálás technikája.
Sorminta tervezése és készítése megadott formák
felhasználásával papírra
- 15:30: **Zárszó**

A BUDAVÁRI KIRÁLYI PALOTA KOMPLEX REKONSTRUKCIÓJÁNAK MÓDSZERTANA

Gutowski Robert

Ybl-díjas építész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja

A komplex rekonstrukció összetett, időigényes és sok szereplő részvételét igénylő folyamatok összessége, amelynek része a rekonstrukció, az újjáépítés, a felújítás és korszerűsítés, a bővítés, a műemlékvédelmi elvek érvényre juttatása, a mérnöki és művészeti feladatok ellátása és mindezen folyamatok ügyvitele.

A komplex rekonstrukció folyamatainak általános meghatározásával, a minden szereplő által használandó követelmény- és fogalomrendszerrel, valamint a hatósági előírásokon kívül szükséges vizsgálati anyagok, dokumentációtípusok meghatározásával a Budavári Királyi Palota komplex rekonstrukciójának módszertana célja a különböző szakterületek szempontrendszerének és munkájának összehangolása, valamint annak elősegítése, hogy a szereplők saját feladataikat pontosan megtervezhessék. A módszertan kiterjed a tudományos kutatás, a tervezés, a rekonstrukciós mintadarabgyártás és a kivitelezés folyamataira.

KÜLÖNLEGES ÉPÍTÉSZETI IGÉNYEK FELSŐFOKÚ MŰVÉSZETI OKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN

Erhardt Gábor

építész

az MCC Építészet és emlékezet műhelyének vezetője

A modern kor rohamosan gyorsuló változásai az oktatásra és ezáltal az oktatási épületek kialakítására is hatással voltak, illetve vannak napjainkban is. Az utóbbi években épült – elsősorban külföldi – iskolák gyökeresen eltérő képet mutatnak, mint az azt megelőző pár évszázad hasonló épületei. Más a térszervezésük, mások a tartószerkezeteik, egészen más a külső megjelenésük.

Ezen változások oka egyfelől a technológiai fejlődés, amely sosem látott tér- és formaalkotói szabadságot adott az építészeknek.

Ezzel párhuzamosan a környezetpszichológia mint önálló tudományág is hatalmas ismeretanyagot halmozott fel és bocsátott az építészek, iskolaépítők rendelkezésére. Ma már különválik az oktatás és a tanulás, azaz az ismeretátadás közösségi aktusa és a tudás elmélyítésének magányos folyamata. Erre az oktatási tereknek is reagálniuk kell.

Teljesen megváltozott az ideális osztályteremről alkotott fogalmunk, amelyben a rugalmasság, a flexibilitás mind fontosabb szerepet kap. Felértékelődnek az olyan ún. másodlagos funkciójú helyiségek, mint a közlekedők, aulák, étkezők. A könyvtárakban – részben a digitalizációnak, de inkább a megváltozott szokásoknak köszönhetően – nem a könyvek a legfontosabbak, hanem az elmélyülésre lehetőséget adó csend és nyugalom, illetve az állandó elérhetőség.

Ez utóbbi, azaz a folyamatos nyitva tartás és működés a felsőoktatási épületek zömére mind jellemzőbb, mint ahogy a korábban zárt

kampuszok megnyílása, akár a környéken lakók számára különböző szolgáltatások biztosítása.

Ez a forradalmi változási folyamat nagyon sok lehetőséget rejt magában, amit a hazánkban épülő iskolaépületek még nem feltétlenül használnak ki, ezért fontos beszélni róluk. A művészeti tematikájú felsőoktatási intézményekre ez hatványozottan igaz, hiszen az alkotási folyamat és az ehhez kapcsolódó prezentációs lehetőséget tovább „bonyolítják” a fent leírt építészeti tervezési képletet.

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM 2023-BAN INDÍTOTT SZÉPMÍVES OSZTÁLYA

Szűcs Tibor

művésztanár, igazgató

Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

A Kisképző néven emlegetett Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium, a Magyar Képzőművészeti Egyetem gyakorlóiskolája a 2023/2024. tanévben, a Hauszmann Alapítvánnyal együttműködésben újtára indította első szépmíves osztályát.

2023 szeptemberében a képző- és iparművészeti ismeretek területén választható szépmíves képzések közül a festő szépmíves, a fém szépmíves, a szobrász szépmíves, valamint az üveg szépmíves képzésekre iskoláztunk be tanulókat. Az intézményben jelenleg a nappali rendszerű párhuzamos képzésben választható 10 szakma mellett a szépmíves osztályban esti rendszerű, érettségi után rendszerben kezdődött meg a munka.

Az első tanévben a legnagyobb kihívást a művésztanárok által fejlesztett tanmenetek gyakorlati megvalósítása jelentette. A munka során a legfontosabb forrásokat az archívumban őrzött oktatásmódszertani vonatkozású emlékek és a 19-20. század során készített tanulói munkák alkotják.

Az elsődleges cél, hogy a programkövetelményekben foglalt elvárásokat, valamint a korabeli „vizuális tanmenet” által felkínált és megismerhető módszereket a jelenlegi kihívásokhoz, a gyakorlati elvárásokhoz, valamint a rendelkezésre álló keretekhez igazítsuk. Az első osztály képzése során eddig szerzett tapasztalatok alapján a következő, 2024/2025. tanévben a második beiskolázásra kerülő osztályba a négy most induló szakma mellett a fa- és bútór szépmíves szakmára is jelentkezhetnek az érdeklődők.

A RAJZTANÍTÁS JELLEGZETESSÉGEI RÉGEN ÉS MA – A SZÉPMÍVES KÉPZÉS RAJZOKTATÁSÁNAK ÉS STÍ- LUSTANÁNAK FRISS TAPASZTALATAI A FÉM SZÉPMÍVES KÉPZÉSBEN

Szenteleki Gábor

képzőművész, művésztanár a szépmíves képzésben

Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

A tárgyalkotásban a rajz szerepe nagyon összetett. Egyrésztől egy pontos kommunikációs eszköz, amely arra hivatott, hogy biztosítsa a félreértésmentes kommunikációt a megrendelő, a tervező és a kivitelező közt, másrészt a gondolkodást, tervezést és alkotást támogató kognitív felület. Hovatovább a tér megismerésének, feltérképezésének és alakításának egy rendkívül hatékony módja.

A tervezői rajzok különböző formákban nem túlzás, de évezredek óta kísérik az alkotómunkát. A tervező önmagával is ezeken keresztül kommunikál, jegyzetel, vizsgálódik és dokumentál. Az eszközök az utóbbi időben a digitális technikáknak köszönhetően további lehetőségekkel bővültek, de lényegüket tekintve ma is ugyanazon alapelvek és igények szerint állnak szolgálatunkba, mint évszázadokkal ezelőtt. A digitális technológiák sokat hoztattak a korábbi eszközökhöz, de lényegében szintén síkban, képies formában ábrázolnak mind a mai napig.

A rajzeszközök, papírok, festékek terén talán korábban soha nem látott gazdagság érhető el a boltok polcain. Számos újragondolt tradicionális eszközzel dolgozhatunk. Ilyenek a filcek, tölthető ecsetek, zselétollak, akrilok. Viszont bár eszközök, ábrázolási stílusok széles skálája sorakozik előttünk, a lényeg változatlan; a gondolat térbe rendezésének, azaz tárgyá alakításának folyamatát hivatottak elősegíteni, dokumentálni és elmesélni.

AZ ELSŐ HÓNAPOK TAPASZTALATAI A SZOBRÁSZ SZÉPMÍVES KÉPZÉSBEN

Somogyi Tamás

szobrász, művésztanár a szépmíves képzésben

Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

Megismerve az elképzeléseket, a kerettantervet, a célom egy olyan mintázás alapú tanmenet kidolgozása volt, amiben szerepet kapnak a különféle ornamentikák az egyszerűbbektől az összetettekig, és amiben az agyagminták elkészítéséhez kapcsoljuk a gipszes technológiák megtanítását. A mintázás gyakorlása során komplex módon tudjuk fejleszteni azokat a szükséges készségeket, a forma elemzését és értelmezését, a stiláris ismereteket, amik majd megkülönböztetik tanulóinkat a betanított munkásoktól.

Az első foglalkozás felmérő jellegű feladatai után kénytelenek voltunk kicsit improvizálva haladni, alkalmazkodva az iskola nyújtotta lehetőségekhez, az optimális didaktikai sorrendet felborítva egy rozetta mintázásába kezdtünk, majd miután találtunk egy alkalmas gipszmintát, annak részleteit másoltuk. Ezeket már vakformázással gipszbe is öntöttük.

Gipszhúzással folytattuk, míg a kész szerszámokkal, a húzott anyagba tojássor és levélminta faragására került sor. Következett egy akantuszlevél mintázása, egy hiányos gipsz pillérfő alapján, így nem a pontos másoláson volt a hangsúly, csak a lényeges, karaktert adó formák megértésére használtuk, a részletek kidolgozásában szabadságot kaptak a tanulók. Ezeket már gipszbe is öntöttük. A technikai fogásokat, mint amilyen a gipszhúzás, öntés a tanulók gyorsan elsajátították, ami nehezebben, lassabban megy, az az agyagminta kidolgozása, a gipszminta retusálása, valamint készre formálása.

A FESTŐ SZÉPMÍVES KÉPZÉS GYAKORLATI ÓRÁINAK TAPASZTALATAI AZ ELSŐ TANÉV VÉGÉN

Kóródi Katalin Szabina

festő-restaurátor művész, képzőművész-tanár a szépmíves képzésben
Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

Az érdeklődők betekintést nyerhetnek a 2023/2024. tanévben a Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és a Hauszmann Alapítvánnyal együttműködésben indított festő szépmíves képzés gyakorlati óráiba. A kihalófélben lévő mesterségek felélesztése és oktatása, valamint a kulturális örökségeink megőrzése és rekonstrukciója napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap.

A festő szépmíves szakembereknek számos szakmai készséggel kell rendelkezniük, beleértve a vizuális és stílustörténeti ismereteket, valamint a falképfestészet terén való jártasságot. Célunk között szerepel egy olyan díszítőfestő csapat képzése, akik képesek lesznek önálló munkavégzésre, a történelmi épületek felújítására, valamint az előre meghatározott tervek kivitelezésére jellemzően építészeti helyszíneken és állványzatokon.

Fontosnak tartjuk továbbá az idők során feledésbe merült technikák felkutatását és gyakorlati alkalmazását. Az előadás során a tanmenet felépítése mellett az oktatásrendszeren belüli megvalósíthatóság kérdése is előtérbe kerül.

A tanórákon szerzett pedagógiai tapasztalat megosztása, a felmerülő nehézségek és megoldásainak bemutatása alapul szolgálhat a képzés jövőbeli fejlesztéséhez, alakításához. A látogatók a beszámoló ideje alatt a képzésen résztvevő diákok első évben készült munkáiból láthatnak válogatást digitális formában.

AZ ÜVEG SZÉPMÍVES KÉPZÉS TAPASZTALATAI AZ ELSŐ TANÉV VÉGÉN

Borkovics-Válint Ingrid

üvegtervező művész, művésztanár a szépmíves képzésben
Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

A Hauszmann Alapítvány által támogatott szépmíves képzés keretén belül az „üveges” szépmíves csoporttal foglalkozom. Alapvető feladatom, hogy a diákokkal együttműködve megalapozzuk a festett üvegablakok készítésének rajz-festési ismereteit, ill. megtaláljuk annak legoptimálisabb oktatási módját.

Az ablaküvegek képi megjelenése egyedi, a látvány mindig hangsúlyos kontúrokkal tagolt. Ez meghatározza azok tervezését és a látványt felépítő üvegelemek rajzi vagy festői megjelenését, azok egymáshoz való illeszkedését. Az oktatás során szükséges fő fejlesztési szempontokat az üvegfestést és olmozást oktató kollégámmal együtt határoztuk meg, hogy az órákon tanultak leginkább segítsék majd a valós munkát. Az üvegfestési technikákhoz nélkülözhetetlen a precíz, pontos, a forma- és méretkövető másolás készségének magas szintje. Ezek fejlesztése mellett fontos a koncentráció, a rajzi fegyelem, a monotonitástűrés, az esztétikus és az aprólékos, részletekig igényes munkavégzés elsajátítása.

Mindezekhez szükséges a biztos vonalvezetés és ecsetkezelés, a sablonok biztos átmásolása, akár léptékváltása. A megjelenő témák igen sokfélék, pl. motívum, drapéria, ember, betű... Ezek rutinos ábrázolásában módszertanilag a látvány utáni rajzolás (melyek segítik a forma megértését) és a másolás kapnak fő szerepet. A feladattípusok ezek egymásra épüléséből állnak. A csoport előképzettsége nagyon szélsőséges, a kezdőtől a művészeti felsőfokú végzettséggel rendelkezőig terjed, ezért előfordul differenciált feladat is. A diákok támogatják, kiegészítik egymást és jó hangulatban folyik a munka.

KEREKASZTAL BESZÉLGETÉS

RÉSZTVEVŐK

Erhardt Gábor

építész, az MCC, Építészet és emlékezet műhely vezetője

Gutowski Robert

Ybl-díjas építész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja

Somogyi Tamás

szobrász, művésztanár a szépművészi képzésben,
Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

Moderátor: Szűcs Tibor művésztanár, igazgató,

Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

A kerekasztal beszélgetés célja párbeszéd indítása, amely során a megrendelők, a kivitelezési munkát végzők, valamint a képzők közvetlenül fogalmazhatják meg igényeiket, tapasztalataikat és esetleges nehézségeiket.

A rendelkezésre álló keretek között a beszélgetésre felkértek részéről a kérdések megfogalmazására nyílik majd lehetőség, míg a diskurzus megnyitására a közönség előtt és a párbeszéd folytatására a workshopok során kerül sor.

WORKSHOPOK

WORKSHOP 1.

A fémmíves tervezőasztal eszközei.

Anyag, eszköz, módszer a gyakorlatból

Szenteleki Gábor

képzőművész, művésztanár a szépmíves képzésben,

Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

WORKSHOP 2.

Sorminta tervezés és a sablonálás technikája.

Sorminta tervezése és készítése megadott formák felhasználásával papírra

Kóródi Katalin

festő-restaurátor művész, képzőművész-tanár a szépmíves képzésben

Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium

A két, párhuzamosan megrendezésre kerülő workshop során a résztvevők közvetlenül is találkozhatnak a képzésben részt vállaló kollégákkal. Az érdeklődők megtekinthetik a 2023/2024. tanév során készített válogatott tanulói munkákat. A vállalkozó kedvűek kipróbálhatnak néhányat a mindennapi rutinban alkalmazott technikák, alapanyagok és eszközök közül. Mindeközben lehetőség nyílik a beszélgetésre, valamint közvetlen kérdések megfogalmazására.

Budapest
2024